

„AMINTIRI DIN COPILĂRIE” DE LA LICEUL PARTICULAR PIARIST DIN TIMIȘOARA

III. Profesorii civili

Dintre profesorii civili îmi amintesc cu plăcere de aceia care, în mod evident, puneau pasiune în lecțiile pe care ni le predau. Se simțea că au vocație de dascăli. Sper să nu omit nici unul.

Profesorul Voiculescu ne-a predat, într-un an, istoria. Era unul din profesorii care au predat istoria în clasa specială în care a învățat cândva viitorul rege Mihai. Nu erau lecții, erau prelegeri de istorie antică, mă simțeam ca într-o mașină a timpului care ateriza, pe rând, în Asiria, Babilon, Elada, Egipt, Imperiul Roman.....

La orele profesorului Stiniguță, un împătimit al cărărilor de munte, geografia se transforma într-o excursie continuă pe meleagurile României Mari. Am învățat ca pe apă cele 71 de județe cu capitalele lor iar apele, munții și câmpiile țării nu prea mai aveau secrete pentru mine.

La limba și literatura română, în clasele 6, 7 și 8 am avut doi profesori de excepție: Topliceanu, un spirit academic, profund și meticolos ne-a învățat să prețuim la adevărata valoare textele citite. O dată, pe când ne expunea că Eminescu nu a cântat niciodată natura de dragul naturii ci întotdeauna în dependență de un sentiment pe care-l purta față de o ființă umană, am îndrăznit să-l contrazic. „Dă-mi un exemplu” m-a îndemnat el. Eu, puțin încurcat de situație, am spus „Freamăt de codru”. „Și asta, susții dumneata, e o poezie în care natura e decrisă pentru ea însăși?”. Firește, știam poezia pe de rost și mi-am dat seama imediat că, în ultimele strofe apare EA, pentru care poetul a scris, de fapt, întreaga poezie. M-am recunoscut învins.

Celălalt profesor de limba și literatura română a fost Eugen I. Munteanu. Pasionat și el de materia pe care o preda aștepta de la noi un ecou, dacă nu similar, cel puțin apropiat de crezul său profesional. Foarte conștiincios, ne expunea datele cursului apoi, într-o zi, când am ajuns la Eminescu, a cerut ca pentru ora următoare, fiecare să învețe, la alegere, câte o poezie de a lui. La ora următoare, a luat catalogul și, în ordinea în care eram acolo, ne asculta. Primul a recitat poezia *La mijloc de codru des*. Al doilea – la fel. Al treilea – la fel. Exasperat, profesorul a trebuit să asculte aceeași poezie de 11 rânduri pe care elevii șugubeți au ales-o tocmai fiindcă era cea mai scurtă. Asta – până a ajuns la mine. Aici e cazul să spun că, după un obicei al timpului, elevii trebuiau să-și aleagă un autor preferat pentru examenul de bacalaureat de după clasa a 8-a. Eu l-am ales pe Eminescu. Începând din clasa a 5-a am adunat și am citit aproape tot ce s-a scris despre Marele Poet de către cei mai eminenți critici, am cumpărat (cu greu) ediția Princeps a lui Perpessicius în câteva volume, am studiat variantele prin care au trecut cele mai celebre poezii până la limpezimea și frumusețea de cleștar a celei definitive și, desigur, am învățat pe de rost vreo 36 poezii din cele mai reprezentative. Când mi-a venit rândul la recitat, m-am ridicat și am stat puțin pe gânduri pe care poezie să o aleg. „Hai, dă-i drumul”, a spus profesorul plictisit de monotonia situației anterioare. „Ce faci, n-ai învățat niciuna?”. „Ba da”. „Pe care?”. După o clipă de ezitare am spus „Scrisoarea I-a”. Puțin surprins, zice „E, hai zi cât ai învățat din ea”. O știam pe toată, fără greș (O mai știu și

astăzi, așa ceva nu se uită!). Am început să o spun, dezinvolt, cu intonații, fără efort, ca pe o poveste frumoasă. Spre deliciul colegilor care ar fi trebuit să urmeze după mine, am tot recitat înainte, profesorul asculta din ce în ce mai uimit, a sunat clopoțelul, am mai ciupit puțin și din pauză, colegii, la rândul lor ascultau fascinați iar la sfârșit profesorul m-a felicitat. La vreo 20 ani după absolvire, i-am scris profesorului Munteanu, la Galați, că am găsit o carte de poezie aromână în care era și poezia pe care ne-a prezentat-o d-sa la una din ore: „Lai lenachi s-nu nierdzi la oi”. Mi-a răspuns cu bucuria omului care vede încă odată că a lăsat ceva în urma lui, că unele semințe aruncate pe ogor, au încolțit.

Cum aș putea să-l uit pe profesorul de limba germană, Gheorghe Stoica, de dragul căruia am studiat într-o vacanță de iarnă Faust. Ambele părți. Le-am găsit în traducerea lui Dóczy Lajos, în limba maghiară. Ideile din această „lucrare a vieții” a lui Goethe mi-au pătruns în adâncul conștiinței a cărei evoluție ulterioară au marcat-o în mod semnificativ. Am scris atunci, în acea vacanță, un eseu pe tema lui Faust, eseu care ocupa un caiet întreg și care l-a bucurat mult pe profesor și noi am devenit apropiați spiritual.

În clasa a șasea l-am avut la matematici (trigonometrie) pe Alexandru Perin, el însuși un fost elev al Liceului Piarist. Inginer cu creativitate genială, autor a numeroase invenții (una din ele, o mitralieră electromagnetică silențioasă, a fost furată de spionajul japonez și utilizată pe frontul din Extremul Orient), profesorul Perin privea matematică întotdeauna ca pe un mijloc de realizare a creațiilor sale tehnice. Acest lucru i-a afectat calitățile de pedagog, preda lecțiile mai mult pentru sine, în timpul câte unei demonstrații se oprea, cădea pe gânduri, poate fiindcă tocmai atunci îi fulgera o nouă idee tehnică inspirată de demonstrația de pe tablă. Puțină lume știe că, în anii '20, în vârstă de 15 ani, Alexandru Perin a fost primul din țară care a realizat o legătură radiofonică, pe voce, cu un coleg din cartierul Fabrica, cu cinci ani înaintea înființării Radiodifuziunii române (1928). Colegul meu, Nenadovici, își amintește că, la un extemporal, profesorul Perin i-a calificat lucrarea ca fiind „O bătaie de joc” (la adresa trigonometriei, desigur) dar „fiindcă ești prieten cu Nikolić, îți dau un cinci!”. Știu multe despre el, îmi era unchi după mamă și era de o uitucenie proverbială, tipică pentru modelul de „profesor distrat”. Le-a supraviețuit tuturor profesorilor, a trăit aproape 90 ani până în decembrie 1997. Până în ultima clipă a vieții a fost preocupat de captarea energiei electrice din aer studiind diferite scheme electronice în acest scop.

În clasa șaptea, în schimb, l-am avut ca profesor de matematici pe Schwarz. Acesta avea un talent pedagogic înnăscut. Îmi amintesc că ne-a predat teoria combinatorie cu o asemenea putere intuitivă încât o mai știu și astăzi cu toate că, nu prea am avut nevoie să o aplic.

Profesorul de muzică a fost un om *sui generis*: Eugen Cuteanu. Erudit, compozitor el însuși, cred că orele de curs îl cam plictiseau. Uneori dădea dovadă chiar de cruzime când îl imita pe Aczél cum se bâlbâia, divaga de la subiectele lecțiilor și ne povestea curiozitățile din istoria muzicii, cum că Gluck a murit de la o infecție la picior provocată de faptul că s-a scărpinat până la sânge cu bagheta de dirijor în timpul unui concert, cum Mozart a reconstituit tănuitul *Miserere* al lui Allegri prin simpla audiere a lui

Într-o biserică, cum Haendel se lupta cu greutatea materiale ale vieții ...Apropo, după ce ne-a asigurat că nu ne pretinde să ținem minte data nașterii sau data morții compozitorilor m-a chemat odată la răspuns și m-a întrebat ce știu despre Haendel. „Nu știu când s-a născut”. „Bine, bine dar ce a făcut Haendel?”. „Haendel a făcut datorii”. După ce s-a uitat la mine stupefiat a făcut gestul binecunoscut, cu mâna fluturată lângă cap : „Mă, tu ești cam țăcănit”. „Nu, domnule profesor, eu sunt Piarist”. Mărturisesc că, uneori simțeam nevoia acestui comportament de frondă, mai ales cu profesorii care, după părerea mea, nu se prea înscriau în rigorile cerute de condiția de dascăl. Pe săracu Moga îl bătea la tablă că nu știa ceva despre gama do major, îl obliga să cânte deși el era afon total, ne povestea apoi că cele mai grozave idei de compoziție îi veneau când se sforța pe scaunul de la WC. Am fost la unul din concertele date de cvartetul „*Coarde Cuteanu*”. Era o scârțăială teribilă, nu înțelegeai nimica, scrisă probabil sub influența serialismului lui Schönberg, sau a atonalismului, la modă atunci. Cert este că la sfârșitul concertului îmi venea să ...trag apa. Cred că, subconștient, cel mai tare mă irita faptul că, despre muzică, nu ne-a vorbit niciodată ca despre o artă.

Eilhard Karol ne-a fost profesor de gimnastică. Metodic, el însuși campion balcanic la săritura cu prăjină, se străduia foarte serios să ne țină în spiritul dictonului care trona sub bolta frumoasei săli de gimnastică a liceului: *Mens sana in corpore sano*. Într-una din pauzele clasei a cincea, pe care am făcut-o în clădirea liceului comercial (deoarece cea a liceului Piarist era rezervată spitalului de război), un grup de elevi a ieșit în curte cu o sfoară și cu un băiat slăbuț pe care îl îndemneau să sară peste ea. Spre uimirea noastră, băiatul cel slăbuț a sărit peste sfoara ridicată la o înălțime incredibilă pentru noi. Profesorul Eilhard l-a remarcat atunci pe elevul Sötér Ioan, Hansi cum îl alintam noi mai târziu și la îndrumat spre culmile sportive el devenind în scurt timp campion național la această probă. Am fost prieten cu Hansi, frecventam împreună clubul „Prima Banat”, eu cu aruncări el cu sărituri, l-am vizitat de câteva ori acasă, locuia în cartierul Fabrica, i-am cunoscut familia. La câțiva ani după aceea, Hansi a descoperit-o, la rândul lui, pe Jolanda Balaș, i-a intuit talentul excepțional, și, ducând mai departe ștafeta profesorului Eilhard, a făcut ca micuța Yoli să devină multiplă campioană națională și mondială la săritură în înălțime.

În loc de încheiere

În acest periplu al amintirilor despre liceu, profesori și colegi, mi se cristalizează, în final, câteva gânduri:

- Mă simt privilegiat de a fi avut colegii pe care i-am avut;
- Sunt mândru de faptul că am avut fericirea de a avea acei profesori minunați care mi-au sădit dragostea față de meserie, încrederea neștrămutată în capacitatea Omului de a forța mereu poarta necunoscutului asigurând dinamismul procesului de înțelegere a lumii;
- Am convingerea că spiritul Piarist merită a fi reînviat. Este modul cel mai bun de a ne exprima grațitudinea și cinstirea memoriei față de cei care ne-au ajutat să devenim oameni.